

Jame ja Pena

Pentti Olahin kova nousu maailmanlistalla ja kohti olympiapelejä on arvokas juttu suomalaiselle pöytätennikselle. Pitkään mukana olleet kommentoivat, että tässähän on mentävä Jarmo Jokisen aikoihin ennen kuin muistaa vastaavaa. Nykypelurit eivät ole Jarmoa nähneetkään, edes nauhalta. Palataan Penttiin, mutta sitä muistellaan hiukan Keravan pientä suurta miestä.

Rakkaalla lapsella on monta nimeä. Jarmo oli usein Jame, mutta kavereiden kesken ja kotona enemmän Jamppu. Monet meistä aikalaisista – kuten esimerkiksi Mara, Sonja tai Iko – tunsivat Jampun meikäläistä paremmin, mutta jokaisella meistä on oma käsityksensä ja muistikuvansa tästä suuresta mestarista. Osan asioista olen ymmärtänyt vasta myöhemmin, osan jo silloin. Mara muuten tunsii Jarmon niin hyvin, että aikanaan Pingislehtikin tekaisi jutun otsikolla ”Jamppu ja Mara avioon”. No, kumpikin meni kuitenkin tahoillaan...

Olin Jarmon kanssa ensimmäisellä yhteisellä matkalla Vejlen JEM:ssä 1972. Viimeinen taisi olla Intian MM-kisat 1987. Jälkilaskennassa se on vain 15 vuotta. Koko lailla niin lyhyt oli Jamen tarina suomalaisessa pöytätenniksessä.

Mainituissa Vejlen Jemmeissä Jarmo päätti vedonlyönnistä hypätä altaaseen päätä edellä 10 metristä. Meillä oli aika hauskaa, kun hän sen tehtyään ihan pokkana selitti, että ”luulin pään haljenneen kun tulin veteen - piti heti kokeilla”.

Jarmon huumori oli tilannekomiikkaa ja osuvaa kommentointia. Olimme joskus 1970-luvun alussa Jarmon, Mikko Grünsteinin ja Ikon kanssa leirillä Landskronassa. Jamella oli silloin meistä paras juoksukunto ja lenkillä hän jaksoi ainoana seurata Ruotsin hevoskuntoista Jan Hagbergia. Kannustimme Ikon kanssa Jamea, kun tämä tuli Hagbergin kannassa vastaan jo kääntöpaikalla käytyään. ”Ei se kakeen päase”, heitti Jarmo vastaukseksi.

Jarmo oli pieni, muistaakseni 167-senttinen, vaalea ja aika vanterra. Ensimmäiseltä koulutukseltaan maalari, toiselta palomies. Ei järin koulusivistynyt, mutta ehdottoman nokkela ja taitava tulemaan toimeen. Hänen suuntavaistonsa oli poikkeuksellisen hyvä ja muutenkin hän oli omalla tavallaan mestariselviytyjä. Jotenkin Jame tiesi aina, mitä kulloinkin pitää tehdä, sekä pelissä että arjessa. Jarmo ymmärsi yllättävän hyvin sekä englantia että ruotsia, vaikka ei näitä paljon ollut lukenut.

Jame oli lyhyiden lauseiden mies ja toisinaan vähän pisteliäskin. Hän oli eräänlainen piilohumoristi ja äärimmäisen keravalainen. ”Suomi loppuu

Keravaan ja sitten tulee Sipoo ja Savo” oli Jarmon määritelmä kotikulmistaan. Hän piti varsinkin Hurriganesista ja oli ehdottomasti rokkimiehiä.

Ruskeasuolla Jamen vakiopaikka oli ”ykköspukuhuoneen” suihkua lähimpänä olevan penkin päädyssä. Sinne ”Suomen Sherwoodin” mies saapui mustan Stiga-kassin kanssa metsän läpi Pasilan asemalta kävelen ja aika tarkasti ennen treenien alkua. Vaatteiden vaihto oli nopea ja suihku vielä nopeampi ja taas oltiin paluumatkalla kohti Keravaa. Usein aika lyhyt treeni, jonka aikana ei kauheasti turhia höpisty.

Mikä teki Jarmosta niin hyvän pingispelaajan ja oman aikansa legendan? Vastauksia on monia. Kaikki pohjaavat enemmän tai vähemmän samaan eli luontaiseen pallolahjakkuuteen. Mutta nostanpa esiin muutamia omia ajatuksiani oikeakätisen Jarmo Jokisen ominaisuuksista.

Jarmo oli ensinnäkin pahuksen nopea. Jo silloin puhuttiin ”Euroopan nopeimmasta kädestä”. Varsinkin hiukan avoimella ranteella lyöty kämmenspinni keskelle pöytää vastustajan maksankärkeen oli murhaavan tehokas. Jamen rystyspinni ei ollut ihmeellinen, mutta rystyblokeeraus oli nopea sekin. Jamppu pelasi - varsinkin kun pelasi hyvin – lähellä pöytää. Jarmoa vastaan tuntui, että tällä on koko ajan mielessä jotakin yllättävää.

Toisekseen Jarmo oli loistava omaksumaan vaikutteita maailman ja Euroopan parhaiden pelaajien peleistä. Hän katseli näiden pelejä arvokisoissa tarkasti. Jarmolla oli mainio kyky analysoida peliä, mikä lienee peruja isältä, moninkertaiselta pesäpallon Itä-Länsi-pelurilta Anssilta. Uusia juttuja hän kokeili omassa pelissään rohkeasti. Olen aika varma, että Jarmo esimerkiksi toi kämmenflipin Suomeen. Yhdestä Sompion koulun mestaruussarjapelistä muistan sen tarpeettoman hyvin. Johdin kolmatta erää 19-17, ja Jarmo pisti kahdesta lyhyestä rystyssyötöstäni pallon kämmennurkastani läpi lyönnillä, jollaista en ollut ennen nähnytään. Se oli sitä myöden menoa.

Kolmanneksi Jamella oli hämmästyttävä tuntuma. Hän ei juurikaan hävinnyt kikkailupalloa tai tuskailut vastustajan kierteenvaihtelun kanssa. Eikä ylipäätään tullut yllätetyksi. Syötötkin olivat aika ovelia, minkä mm. nuori Jean-Michel Saive sai tuta Vihdissä pelatussa Eurooppa-liigan ottelussa. Ihan erikseen pitää mainita, että Jarmo oli älykäs nelinpelipelaaja.

Neljänneksi Jarmo oli huolellinen keskittyjä. Hän todella halusi voittaa esimerkiksi SM-kullan ja oli todella hankala vastustaja tärkeissä otteluissa. Välillä katse tuntui suorastaan seisovan, mutta maila, käsi ja jalat kävivät. Melkein kaikki sen ajan pelurit muistavat Jamen legendaarisen ottelun Tanskan

Claus Pederseninä vastaan Ruskeasuon Eurooppa-liigassa. Jame suorastaan musersi tanskalaisen. Jarmosta voi todella sanoa, että hänen pelinsä parani samaa tahtia kuin tilanne tiukkeni. Sen ajan pitkissä erissä isompikaan johto ei ollut vielä mitään, ja jatkopalloilla Jarmo ei vasiten kotimaassa hevin taipunut.

Jarmon saattoi voittaa merkityksettömissä peleissä, minun tasollani ei toki kovin usein sellaisissakaan. Mutta kauden alussa hän tapasi olla vähän kesäterässä ja kerran Kosken kisassa hän päätti kokeilla rystyllä näppyläkumia, vaatimattomin tuloksin. Omasta pelihistoriastani muistan voittaneeni Jarmon vain kerran sellaisessa ottelussa, jossa panoksena oli sentään jotakin. Turun Top-20 -kisassa voittaja sai 400 silloista markkaa, ihan kunnan raha 80-luvulla. SM-kisassa olin kerran ainoa, joka sai Jarmolta erän. Pöytätennislehti raportoi asiasta erikseen.

Ehkä tietämättään ja tavallaan Jamppu oli myös edelläkävijä välinepuolella. Jarmolla oli miltei koko peliuransa sopimus Stigan kanssa ja hän pelasi Alsérin varrella (nykyisin Legend) ja kahden millin Yasakan Mark V -kumeilla. Me muut halusimme aina pelata "kumit sisään" ennen tärkeitä pelejä, mutta Jarmo otti arvokisoihin mielellään uuden rungon ja uudet kumit juuri aattona. Eiköhän tuo ollut selvää tuoreliimausta, vaikka tuolloin ei kukaan puhunut liimaefektistä vielä mitään.

Minkälainen pelimies se Jarmo sitten oli? Euroopassa 30 parhaan joukossa, paras maailmanlistasijoitus 76. Se on kova juttu siitä huolimatta, että sen paremmin Neuvostoliitto, Jugoslavia kuin Tsekkoslovakiakaan eivät olleet vielä hajonneet. Helsingin vuoden 1986 PM-kisoissa hän kukisti aggressiivisella pelillä Ruotsin Ulf "Tickan" Carlssonin, vaikka tämä oli sentään hallitseva nelinpelin maailmanmestari. MM-kisoissa Jame voitti kerran kaikki kolme peliään Taiwania vastaan (ja Iko kaksi), mikä oli aikamoinen paukku monen ulkomaalaisenkin mielestä. Joukossa oli mm. tankkimainen Wu Wen-Chia, joka välillä löylytti kiinalaisiakin. En usko, että juuri kukaan eurooppalainen uskalsi lähteä Jamea vastaan aivan takki auki.

Pingisjutuista tulee vielä mieleen, kun Suomi pelasi Italiaa vastaan EM-kisoissa. Italian vanha sotaratsu Massimo Costantini oli tehnyt sopimuksen kiinalaisen Friendshipin kanssa ja pelasi viininpunaisella kämmenkumilla. Jame tuskaili oman pelinsä kanssa ja tokaisi erätauolla, että "mä skagaan sen keppiä".

Jarmosta ei voi kirjoittaa puhumatta pesäpallosta. Jame oli lukkari ja kaikki muistavat Jarmon viimeiseksi jääneen kesän 1987, jolloin hän voitti Seinäjoen paidassa SM-kultaa. Pesis oli pingiksen ohella Jamen toinen lajirakkaus. Seinäjoen mestaruuskauteen valmistauduttiin Intian MM-pöytätenniksessä

siten, että Jarmolla oli mukana räpylä ja pesäpallo. Tolppia nosteltiin roskapöntön kanteen.

Sen ajan pesismiehet sanovat, että Jarmo löi aika ikäviä lyöntejä pystymailalla, vaikka eipä hänellä sisäpelissä juuri roolia ollut. Mutta lukkarina jokainen puhuu Jamesta älykkäänä ja nopeana syöttelijänä, joka luki peliä mainiosti. Eipä yllätä, kun ajattelee pingistä. Ihan tietokilpailukysymys muuten on, että kuka pelasi Järvenpään Palossa ykkösvahtina, kun Jamppu touhusi lukkarina. Oikea vastaus on Antero Mertaranta.

Menin Diakonissalaitokselle töihin 1980-luvun puolivälissä ja meillä kävi potilaina paljon urheilijoita. Jarmo oli kovin kiinnostunut kaikista huippu-urheilijoista ja hänellekin sattui vammoja. Polvikierukkaleikkauksen jäljiltä Jarmo pelasi huippupeliä siihen aikaan hämmästyttävän nopean toipumisen jälkeen. Jonkin verran Jamella reistaili myös heittokäden olkapää, jota Seinäjoella leikeltiinkin.

Otetaan vielä se urbaanilegenda, että Jame ei harjoitellut juuri ollenkaan. Tätä mielikuvaa Jamppu itsekin mielellään tarjoili, piruuttaan ja hämätäkseen. Mutta kyllä hän harjoitteli, esimerkiksi Maran kanssa Kallion paloasemalla. Mara saa kertoa siitä itse enemmän Pöytätenniksen tulevassa historiikissa, jonne hän on luvannut kirjoittaa tarinan kaveristaan. Jarmo oli varsin hyvässä fyysisessä kunnossa ja harjoitteli kyllä. Etenkin ulkomaisilla leireillä hän pelasi aina "sata lasissa".

Ai niin se Pena. Mitäpä Jarmo tuumisi hänestä? Voin sieluni silmillä nähdä, mitä Jarmo – joka muuten täyttäisi syyskuun alussa 59 vuotta – sanoisi Pentin peleistä. Sen täytyisi tapahtua Rusan pukkarissa suihkun ja noin tunnin pelien jälkeen. Todennäköisesti Jarmo on ollut vetämässä muutaman rahaerän Maran kanssa (vanhat miehet eivät jaksa enää tehdä tappiokonttauksia pöydän ali) ja Jarmolla olisi kiire joko keilaamaan Keravalle tai katsomaan Riihimäen tai Järvenpään pesismatsia.

- On se Pena parempi kuin mä olin. Huippumatsit olympiakarsinnoissa, monta kovaa päänahkaa tärkeessä paikassa. Sitä mä arvostan. Enkä mä ollu ikinä noin paljon muita suomalaisia parempi. Mutta olis kyllä ollu kiva ittekin vetää olympiakisoissa.

Sanoisi Jamppu. Ja poistuisi Pasilan metsään.

3.5.2016
Esko Heikkinen

Oliko blogi pettymys, menestys vai jotain siltä väliltä? Risuja, ruusuja ja kehitysehdotuksia voi jättää sähköpostite osoitteeseen info@pingiskeskus.fi
Nähdään hallilla!